

מהשילוש הקלאוזביציוני למשוואת הזהב של נצראללה: נקודות תורפה ומשמעויות לגבי ישראל

בחינת הדומה והשונה בין השילוש הקלאוזביציוני ובין משוואת הזהב של נצראללה, תוך שימת דגש על חולשותיה של המשוואה ועל הקונפליקטים שגלומים בבסיסה, יכולים לשמש את ישראל במערכה נגד חזבאללה ברמה האופרטיבית, ויותר מכך ברמה האסטרטגית

كلمة للسيد حسن نصرالله
يتناول فيها آخر التطورات السياسية

לדברי קלאוזביץ, כל אחד מהרכיבים בשילוש - צבא, עם ומדינה - מהווה צלע שווה במידה וביחס.

חזבאללה ומשוואת הזהב

על-מנת להבין את תפיסתו של מזכ"ל חזבאללה, חסן נצראללה, באשר לתפקיד הארגון בזירה הפנים-לבנונית ומול האויב המערבי - ארצות-הברית וישראל - יש לבחון בקצרה את מצעו האידיאולוגי המיוצג במניפסטים מ-1985 ומ-2009.

אידיאולוגיה

במניפסט שפרסם הארגון ב-1985 פורטו שלוש מטרות מרכזיות:

1. סיום הכיבוש הישראלי בדרום לבנון.
2. השמדת מדינת ישראל.
3. השלטת שלטון אסלאמי בלבנון.

הבעיה המרכזית של לבנון לפי חזבאללה היא התפקוד הכושל של הממשל הלבנוני. תמיכה אמיתית של הממשל במאבקה של ההתנגדות בדרום לבנון, לטענת חזבאללה, ימצא את ביטויו כאשר הממשל הלבנוני יפקוד על הצבא לפעול למען שחרור ארצו, ויביא זאת לידי ביטוי מעשי, על-ידי תמיכה והספקת נשק ללוחמי חזבאללה.⁴

ההבדל הראשון בין השילוש הקלאוזביצוני ומשוואת הזהב של נצראללה הוא ביטול הממשל והחלפתו בהתנגדות, שכן לטענת נצראללה, גם ארגונים לא מדינתיים יכולים לנהל מלחמות

במניפסט שהופץ ב-2009 הכיר חזבאללה במערכת הפוליטית בלבנון כמערכת המתפקדת באופן המניח את הדעת, בהתחשב בכך שהבעיה המרכזית היא בפלגנות העדתית שאינה מאפשרת שינויים וגמישות במבנה הפוליטי. חזבאללה ביקש לקיים בלבנון דמוקרטיה, שתהיה מושתתת על הסכמה בין הפלגים, על הקמת ממשלת איחוד לאומי ואף שילוב הארגון במוסדות המדינה.⁵ עם זאת, במניפסט הודגש כי בנוגע לתפקידו הצבאי של חזבאללה בדרום לבנון, ימשיך הארגון לשמור על המבנה הארגוני העצמאי שלו, ואיננו מוכן לדון בפירוק מנשקו.⁶

התמסדות והתנערות

לאחר סיום מלחמת האזרחים בלבנון ועם חתימת הסכמי טאא'ף ב-22 באוקטובר 1989,⁷ החל חזבאללה לפעול בהדרגה במעגל הפוליטי הלבנוני. ב-1992 החל הארגון לפעול כמפלגה המיוצגת בפרלמנט, ומיוני 2005 נציגו אף יושבים בממשלה.⁸

לאחר נסיגת צה"ל מלבנון בשנת 2000, וביתר שאת לאחר מלחמת לבנון השנייה ב-2006, צבר תהליך התמסדותו של חזבאללה תאוצה. תהליך זה הוביל את הארגון לגישה שלפיה במלחמה נגד ישראל עליו להיות בעל אחריות, כביכול, כלפי כלל הציבור בלבנון ואיכות חייו. זאת מתוך הבנה כי יצירת דה-לגיטימציה מצד העם עלולה לעורר תהיות בנוגע

אלוף אמיר ברעם, מפקד המכללות הצבאיות וגיס 479

סא"ל דן, קמ"ן גיס 479

בשני העשורים האחרונים, ובפרט מאז מלחמת לבנון השנייה, ארגון חזבאללה מבקש ביתר שאת להוכיח את הצורך בקיומו, ולזכות בלגיטימציה במערכה הפנים-לבנונית. בנאומיו השונים של מזכ"ל הארגון חסן נצראללה ניתן למצוא דמיון ל"שילוש" של ההוגה הפרוסי קרל פון קלאוזביץ הקושר בין ממשל (מדינה), עם וצבא. לעומת קלאוזביץ, "משוואת הזהב" (אל-מעאדלה אל-ד'הביה) של נצראללה מכוונת לקשר שבין צבא, עם והתנגדות.¹

ההבדל הראשון בין השילוש הקלאוזביצוני למשוואת הזהב של נצראללה הוא ביטול הממשל והחלפתו ב"התנגדות", שכן לטענת נצראללה, גם ארגונים לא מדינתיים יכולים לנהל מלחמות. במאמר זה ננתח את הרכיבים של משוואת הזהב, ואת היחס שבין הרכיבים בזיקה לשילוש הקלאוזביצוני. הבנה טובה יותר של נקודות התורפה של המשוואה תוכיח שהיא מופרכת ביסודה, שכן באמצעותה ארגון לא מדינתי מבקש להחליף את הממשל, בלי לשאת באחריות הכוללת. דבר זה יסייע לישראל להתוות מדיניות שתנצל את יסודותיה הרעועים של המשוואה.

השילוש הקלאוזביצוני

בספרו **על המלחמה** מ-1832 ניתח קלאוזביץ את היסודות והמרכיבים הנדרשים לניהול מלחמה. בהתייחסו לשילוש כתב: "המלחמה היא מעין זיקית המשנה את אופייה לכאן ולכאן בכל אירוע נפרד ושונה. כתופעה כוללת, המגמות השולטות בה הופכות אותה למעין שילוש".²

קלאוזביץ הסביר את שלושת הרכיבים הנדרשים לניהול כל מערכה:³

- **הוגש הלאומי של העם.** הרגש הזה משפיע על רוח הלחימה בקרב הלוחמים, בכך שמעניק את התמיכה הרגשית בנחיצותה של המערכה ובצדקתה.
- **המתח שבין סבירות ומקרייות, שאותו מייצג הצבא.** המצביא, באופן שבו יפעיל את הצבא במערכה, יהווה גורם משמעותי. גורם המשפיע ומשנה מצב של אי ודאות ומקרייות, למצב שבו ניתן ללחום במינימום מקרייות ובמקסימום ודאות.
- **שכל וחשיבה, שאותם מייצגים הממשל.** על המנהיג המדיני לראות את התכליות והיעדים, ובהתאם לכך להתוות את הדרכים ואת האמצעים למימוש המערכה.

לנחיצות הארגון⁹ הנשען על לגיטימציה מצד ציבור התומכים שלו. הסכמה למדיניותו מאפשרת לו להתקיים כקהילה בתוך מדינה.¹⁰ במקביל לקו זה, חזבאללה מבקש להדגיש את היותו ארגון לא מדינתי, ומזדהה עם מעמדם ועם נחיצותם של ארגונים לא מדינתיים בעולם.

בעשורים האחרונים עלה מספרם של הארגונים הלא מדינתיים בעולם כולו, וכיום רוב הסכסוכים והמאבקים מתקיימים בין ארגונים מסוג זה ובין מדינות. הופעתם של הארגונים באה על רקע חלל שלטוני, שנובע ממוסדות מדינה רעועים (במיוחד במזרח התיכון). ארגונים אלה רוכשים את ליבו של הציבור והעם באמצעות הספקת מגוון שירותים אזרחיים שהיו אמורים להינתן על-ידי המדינה: בריאות, חינוך, כלכלה ומשפט. באמצעות הענקת השירותים האלה, הארגונים צוברים כוח פוליטי הנתמך על-ידי ערוצי תקשורת, שנועדו לספק לגיטימציה לפעילותם ולגייס תומכים נוספים למעגל הקיים.¹¹

התנערות חזבאללה מהמדינה ושמירה על מעמדו כארגון לא מדינתי, הולמות את תפיסתו של ההיסטוריון הצבאי מרטין ון קרפלד, שטוען כי תהליך התפרקותה של המדינה כמייצגת את המאויים המדיניים של העם החל גם באירופה, וכי מרבית מדינות העולם השלישי הן מדינות רק בתואר ולא בפועל.¹² ון קרפלד טוען: "בעתיד תיערך המלחמה על-ידי קבוצות שאנו מכנים מחבלים, או לוחמי גרילה. [...] סביר שארגונים אלה ייבנו על בסיס כריזמטי ולא על בסיס מוסדי, והם ינועו על-ידי נאמנויות אידיאולוגיות קנאיות ופחות על-ידי תפיסת עולם מקצוענית".¹³

על-פי משאלת ליבו של נצראללה, אין הוא חותר להוביל בלעדית את משימת ההגנה, אלא שואף לכך שההגנה תהיה משותפת לארגונו ולצבא לבנון, ותהיה חובה לאומית כוללת. כוונתו היא שכל המפלגות, הזרמים והעדות בלבנון יגנו על כל לבנון

תפיסה זו אומצה על-ידי חזבאללה, המבקש להיות משולב בצבא לבנון, ובו בזמן ובהיפוך מוחלט - לשמור על ייחודו כארגון לא מדינתי.

אסטרטגיית ההגנה הלאומית ורכיבי משוואת הזהב

במושג "אסטרטגיית ההגנה הלאומית" חזבאללה משתמש בהקשר לרכיבי משוואת הזהב: צבא, עם, התנגדות. אם שלושת מרכיבים אלו יתקיימו באופן מאוזן - תצליח לבנון לעמוד בפני האיום על ביטחונה ותשמור על חוסנה הלאומי. על-פי משאלת ליבו של נצראללה, אין הוא חותר להוביל בלעדית את משימת ההגנה, אלא שואף לכך שההגנה תהיה משותפת לארגונו ולצבא לבנון, ותהיה חובה לאומית כוללת. כוונתו היא שכל המפלגות, הזרמים והעדות בלבנון יגנו על כל לבנון, ולכן הוא קורא לכל אחד להשתתף במשימת ההגנה.

עם - אחדות לאומית

האחדות הלאומית היא ערובה ללבנון חזקה מול שאיפותיהן, או ליתר דיוק מזימותיהן של ארצות-הברית וישראל לחרחר מלחמה ואף להביא לידי מלחמת אזרחים. ממשל חלש ונתון בסכנת השפעה של המערב, מחייב את הארגון להגן כל העת על המולדת.¹⁴

"אם היינו מחכים לקונצנזוס הלבנוני או לממשלת לבנון שיקבלו החלטה לשבות חיילים, עכשיו או בעוד שנה או בעוד מאה שנה הם היו מקבלים החלטה? זו זכות טבעית בעיניי"

בעניין רצונו של חזבאללה להיות חלק אינטגרלי בהווה הלאומית מציין נצראללה ש"חג ההתנגדות" הוא חג לאומי ערבי ואסלאמי, וחללי המלחמה אינם רק חללי ההתנגדות אלא חללי לבנון: "אם חג העצמאות של לבנון הוא חג לאומי פר אקסלנס, הרי שחג ההתנגדות והשחרור הוא חג לאומי וכלל ערבי, וחג של האומה כולה פר אקסלנס".¹⁵

מדינה והתנגדות

על פי משוואת הזהב, המונח "התנגדות" מחליף את המושג "ממשל" במשנתו של קלאוזביץ. מול חולשתה של לבנון ומוסדותיה ניצבת ההתנגדות, וזכותה הטבעית לפעולה. לדוגמה, חטיפת החיילים הישראלים אלדד רגב ואהוד גולדווסר ב-12 ביולי 2006 שגרמה לפרוץ מלחמת לבנון השנייה, הביאה לכך שחזבאללה והעומד בראשה נדרשו לספק הסברים שיניחו את דעתו של הממשל והעם הלבנוני ביחס לפעולה ולהשלכותיה. נצראללה דיבר על "הזכות הטבעית" על-מנת לנמק את חוקיות פעולת החטיפה במסגרת הסכם בין ארגון חזבאללה למדינת לבנון:¹⁶ "אם היינו מחכים לקונצנזוס הלבנוני או לממשלת לבנון שיקבלו החלטה לשבות חיילים, עכשיו או בעוד שנה או בעוד מאה שנה הם היו מקבלים החלטה? זו זכות טבעית בעיניי".¹⁷

צבא לבנון וצבא הארגון

מסיום מלחמת האזרחים וחתמת הסכם טא'א'ף, נתפס צבא לבנון כארגון ממלכתי המצוי מעל המחלוקות העדתיות. בהתאם לזאת, נמנע הצבא מהתערבות במחלוקות פוליטיות עדתיות זאת תוך הפגנת רגישות למתחים הקיימים.¹⁸ בפועל נוצרו בלבנון שני צבאות: צבא לבנון, שמתמקד בפעילויות ביטחון פנים וסדר ציבורי, בעוד שחזבאללה הוא שאחראי על הגנת המדינה מאיומי חוץ. לדוגמה, החזית מול ישראל.¹⁹ עדות לחלוקה בין ביטחון הפנים לבין ביטחון החוץ, ניתן למצוא במערכה שניהל הארגון (ניהל את הלחימה בפועל) יחד עם צבא לבנון (ששמר על הסדר הציבורי במהלך הלחימה) נגד גורמי ג'האד עולמי בעיירה ערסאל.²⁰

באשר לתפקידו של הצבא מול פעילותו של חזבאללה בלבנון, נוצרו למעשה שני צבאות: צבא לבנון כצבא פורמלי המופקד על הביטחון והיציבות הפנימית, וחזבאללה, האחראי על

הפגנה של תומכי חזבאללה בלבנון. הבעיה המרכזית של לבנון לפי חזבאללה היא התפקוד הכושל של הממשל הלבנוני

לא תסייע ולא תאפשר סיוע לחימוש הצבא. מול מצב זה מציע נצראללה לפנות למקורות מימון אחרים לחימוש הצבא, תוך שימת דגש על סיוע איראני.²⁶

פרדוקס משוואת הזהב והמשמעויות לישראל

כאמור, קלאוזביץ גרס כי קיומו של השילוש והאיזון בין רכיבי נדרשים ומשמעותיים בעתות מלחמה. לעומתו, נצראללה מתייחס למשוואת הזהב כאל בסיס לקיומו של הארגון בכלל. ניתן לומר שעל-פי תפיסתו של נצראללה, קלאוזביץ היה "שבוי של תקופתו", אך כיום גם ארגונים לא מדינתיים יכולים לנהל מלחמה. על פניו נדמה שיש מן הצדק בטענתו זו, אך בדיקת רכיבי משוואת הזהב והמרת קודקוד המדינה בהתנגדות מול תפקודו בפועל של הארגון, מציגים משוואה בעייתית, חסרת איזון ולוקה בהיעדר קוהרנטיות בין רכיביה.

פרדוקס הנאמנות

רצונו של חזבאללה ליטול חלק במוסדות השלטון בלבנון ולגלות אחריות כלפי הציבור הלבנוני, אינו מתיישב עם רצונו להמשיך להתקיים כארגון לא מדינתי המזדהה עם מעמדם ונחיצותם של ארגונים לא מדינתיים בעולם. בנוסף, בחינה מדוקדקת של שני העשורים האחרונים מובילה למסקנה כי חזבאללה מזוהה ומחויב בראש ובראשונה לאיראן ולעדה השיעית. אמנם הארגון פועל בלבנון ונוטל חלק במוסדות הרשמיים, אך נאמנותו היא קודם כול לעדה השיעית ולחזיון הסהר השיעי (מחור אל-מקאומה - שם כולל למדינות בעולם הערבי שמתנגדות למעורבות האמריקנית: סוריה, איראן וחזבאללה בלבנון), או במילותיו של נצראללה, נאמנותו נתונה ל"ציר ההתנגדות".²⁷ אם כן, האינטרס של חזבאללה הוא סקטוריאלי, ואינו מייצג

התמודדות מול ישראל גם לאחר נסיגת צה"ל מלבנון.²¹ במשך השנים הוטרד חזבאללה משתי מגמות מסוכנות מבחינתו: התחדדות השיח הפנימי בלבנון בשאלת עתיד נשקו והזכות להחזיק בנשק, והנחישות של הממשל לקדם באמצעות צבא לבנון תהליכים שנועדו להפקיע מידי חזבאללה את הזכות להגן על לבנון מפני ישראל.²²

- ואולם, בשנים האחרונות חלו שני שינויים מרכזיים:
1. חזבאללה נהנה מעוצמה פוליטית הולכת וגוברת שמשקפת השפעה מתעצמת של איראן על חשבון ערב-הסעודית, ולכן הסכנה או הלחץ לפירוק נשקו כרגע איננה עומדת על הפרק.²³
 2. הידוק היחסים ושיתוף הפעולה הצבאי בין הארגון ובין צבא לבנון.

עדות לשינוי הראשון ניתן למצוא בדבריו של נשיא לבנון מישל עון בריאיון לאמצעי תקשורת מצרי בו טען: "חזבאללה הוא חלק גדול מהעם הלבנוני. [...] כל עוד ישראל כובשת אדמה וחושקת באוצרות הטבע של לבנון, וכל עוד אין לצבא לבנון די כוח לעמוד בפני ישראל, הנשק הזה [שבידי חזבאללה] חיוני, בהיותו משלים את פעולת הצבא ולא סותר אותה. [...] נשק חזבאללה אינו סותר את פרויקט המדינה, [...] אלא הוא חלק עיקרי בהגנה על לבנון".²⁴

את העדות לשינוי השני ניתן למצוא בהתייחסותו של נצראללה למערכה בערסאל, שבה פעלו צבא לבנון וחזבאללה בשיתוף פעולה מלא כנגד ארגוני ג'האד עולמי באזור זה. מעשית, צבא לבנון סיפק הגנה לעיירה, דבר שהקנה ביטחון לתושבים, ובמקביל התפנה חזבאללה לחימה.²⁵

שינוי גישתו של הממשל הלבנוני כלפי חזבאללה - הצגתה של ישראל כאיום המרכזי והמשך שיתוף הפעולה ההדוק בין הארגון לצבא לבנון, עלולים להביא למצב שבו ארצות-הברית

כרזה מתוך הקמפיין של חזבאללה להגנה על קברה של סידה זינב, במסגרת לחימתו בסוריה וכחלק מנאמנותו לעדה השיעית

בנימין נתניהו, שכיהן את הממשלה שהוקמה בפברואר 2019 "ממשלת חזבאללה". נצראללה הסביר שלאמירה מן הסוג הזה יש השלכות משמעותיות, בין היתר פוליטיות, כלכליות ומדיניות: "אנחנו בנוגע אלינו לא ניזוקים מדבר. מעכשיו תגידו 'ממשלת חזבאללה' כמה שתרצו, ומחר על שולחן הממשלה אני אביא את הדגל הצהוב [דגל חזבאללה] לכבוד הנשיא ולכבוד מדינת הנשיא. אין לנו בעיה עם העניין הזה אבל זה לא האינטרס של המדינה, זה לא האינטרס של הממשלה וזה לא אינטרס שיופעל על לבנון לחץ רק בגלל עניינים פוליטיים פנימיים חסרי חשיבות".²⁹

פרדוקס האחריות המשותפת

בנאומו של נצראללה בעניין הרכבת הממשלה בלבנון הוא אמר: "כולם צריכים לקחת אחריות, מפני שבסופו של דבר כלל האנשים משלמים את המחיר וכל המדינה משלמת את המחיר, מעכשיו זהו תנאי הכרחי".³⁰

המתח המובנה שבין מדינה והתנגדות מוצא את ביטויו בשאלת האחריות. אם הארגון מחליף את הממשל - האם הוא נושא גם באחריות מדינית בעתות משבר וכאשר קיימים חילוקי דעות, כמו בעתות שגרה? מהם שיתופי הפעולה בין מדינת לבנון והארגון? האם מתקבלות החלטות בארגון שמיטיבות עם לבנון בזירה הפנימית והבין-לאומית?

המציאות מוכיחה כי למרות הצהרותיו של נצראללה על קבלת מוסדות השלטון הלבנוני, הוא שומר לעצמו את הזכות לפעול כראות עיניו ולצאת לפעולות בלי לשתף את הממשלה. כך למשל, כשביצע את חטיפת החיילים הישראלים ב-2006, ומאוחר יותר כשחפר מנהרות התקפיות לעבר ישראל שנחשפו בדצמבר 2018. ברור שהחלטות חזבאללה לביצוע פעולות אלו מעידות על פגמים ברצונותיו לשיתופי פעולה עם הממסד הלבנוני. יתר על כן, המאבק האלים שניהל הארגון במאי 2008

נאמנה את העדות ואת הקצוות של הקשת הפוליטית בלבנון. על-מנת להסוות את נאמנותו האמיתית, נצראללה וחזבאללה עושים שימוש מתמיד בכסות האחדות הלאומית נגד ישראל, באופן שיטשטש את הגוון השיעי של הארגון ואת נאמנותו ומחויבותו לאיראן.

במשך השנים הוטרד חזבאללה משתי מגמות מסוכנות מבחינתו: התחדדות השיח הפנימי בלבנון בשאלת עתיד נשקו והזכות להחזיק בנשק, והנחישות של הממשל לקדם באמצעות צבא לבנון תהליכים, שנועדו להפקיע מידי חזבאללה את הזכות להגן על לבנון מפני ישראל

על העמדת הפנים של חזבאללה כלפי לבנון עמד בצורה יפה ג'מיל אל-ד'אבי בעל טור ביומון הלונדוני **אל-חיאאת**, בהתייחסו למאבק האלים שניהל הארגון במאי 2008 נגד כוחות פוליטיים שחלקו על קיומו ונחיצותו בלבנון: "עלה התאנה של חזבאללה נפל לאחר שנחשפה כוונת נצראללה והאג'נדה הארגונית, [...] לאחר שחזבאללה הפנה נשק לתוך לבנון ועשה הפיכה נגד הממשל והעם. מעשיהן של המיליציות של נצראללה יהפכו את לבנון לעיראק נוספת. [...] לבנון זקוקה בדחיפות להקמת כוח הגנה ערבי או בין-לאומי [...] להשבת השלטון לממשלה כדי שתתמודד מול סוריה ואיראן".²⁸

נצראללה ניסה להתנער מאמירתו של ראש ממשלת ישראל,

נקודת חטיפת החיילים הישראלים אלדד רגב ואהוד גולדווסר ב־12 ביולי 2006. המציאות מוכיחה כי למרות הצהרותיו של נצראללה על קבלת מוסדות השלטון הלבנוני, הוא שומר לעצמו את הזכות לפעול כראות עיניו ולצאת לפעולות בלי לשתף את הממשלה

מקיים עם חזבאללה ושיתוף הפעולה עמו.

סיכום

במהלך המאמר ניסינו לעמוד על הדמיון בין השילוש הקלאוזביציוני ובין משוואת הזהב של נצראללה, תוך שימת דגש על חולשותיה ועל הקונפליקטים שגלומים בבסיסה של המשוואה.

בהלימה לשילוש הקלאוזביציוני עלו משמעויות והמלצות היכולות לשמש את ישראל במערכה של נגד חזבאללה.

ברמת המדינה - חיזוק המתנגדים במערכת הפוליטית הלבנונית, והעצמת תודעת המערב בדבר הקשר ויחסי הגומלין בין חזבאללה והממשל הלבנוני.

ברמת העם - ערעור הלגיטימציה ותדמית הארגון בתור מגן לבנון.

ברמת הצבא - הדגשת שיתוף הפעולה בין חזבאללה לצבא לבנון "חזבאלל"ב", מול מקורות המימון של הצבא תוך שימת דגש על ארצות־הברית.

הצהרותיו של נצראללה ומאמציו ליצור תפיסה משמעותית שיש בה הלימה בין התיאוריה של קלאוזביץ ובין ארגונו ומדינת לבנון, לוקים בסתירות ובקונפליקטים מהותיים:

1. נאמנות החזבאללה כארגון שיעי למנהיג העליון באיראן.
2. שימור הקונפליקט עם ישראל על־מנת ליצור לגיטימציה מצד העם הלבנוני ושימור מעמדו כמגן לבנון.
3. מיצובה של ההתנגדות במשוואת הזהב אין בה כדי לשאת באחריות כוללת כמו מדינה, והארגון נוטל לעצמו את הסמכות והאחריות להחליט בהתאם לאינטרסים הייחודיים לו. בכך מדגיש את היותו ארגון לא מדינתי בתוך מדינת לבנון.

נקודות התורפה של המשוואה מעצימות את העובדה כי היא שגויה, שכן כל ארגון שמנסה להחליף מדינה צריך לקבל את האחריות על מעשיו, ולא להתנער ממנה. ניצול חסרונותיה של המשוואה ברמה האופרטיבית, ויותר מכך ברמה האסטרטגית, ייתן לישראל יתרון לקראת המערכה הבאה.

ההערות למאמר הזה מתפרסמות בסוף הגיליון.

נגד כוחות פוליטיים שחלקו על נחיצותו בלבנון, מעיד כי הארגון יוצא נגד המדינה ונגד מוסדותיה, לרבות צבא לבנון, כשמתרחש מהלך הנתפס כמאיים או כמערער על קיומו.

פרדוקס הלגיטימציה

ההתנגדות כתנועה וכרעיון מתקיימת כל עוד היא מהווה כוח הרתעה אסטרטגי מול ישראל. ההישענות על ישראל כאיום על קיומו של הארגון נטולת ממשות, בעיקר לאחר נסיגת ישראל ב־2000. מה היא אם כן הסיבה לקיומו של הארגון ולנשק שהוא מחזיק? לכאורה, חזבאללה מנציח את הקונפליקט עם ישראל

כדי לזכות בתמיכת העם הלבנוני, אך למעשה הוא פועל למען האינטרס של איראן במסגרת שימור מעמדה והשפעתה במזרח התיכון. במצב דברים זה, האם העם הלבנוני תומך בהתנגדות? בינואר 2019 העניק נצראללה ריאיון שבו הצהיר כי הוא וארגונו רואים עצמם כאחראים הבלעדיים (בהיעדר חלופה מספקת מצד המדינה) להגן על לבנון, וכפועל יוצא מכך, שומרים לעצמם את הזכות להחליט כיצד לפעול ומתי לפעול מול ישראל.³¹

חולשותיה של המשוואה והמשמעויות לישראל

חולשותיה של משוואת הזהב של נצראללה וארגונו מתגלות ביחס לכל אחד מרכיביה. הסתירות והקונפליקטים הטמונים במערכות היחסים שבין כל אחד מהרכיבים במשוואה, עשויים באופן מעשי לסייע לישראל בעימות עם חזבאללה ולהחליש את מעמדו בלבנון.

לנוכח החולשות האלה ישראל יכולה לפעול בדרכים הבאות:

1. ערעור מעמדו של חזבאללה באמצעות הבלטת הקונפליקט שבו נתון הארגון המציג עצמו כמגן לבנון כצבא משלים וכשותף רשמי למוסדות השלטון, אך למעשה פועל בהשראת איראן ובאמצעות הנשק שהיא מספקת לו. תוצאות פעולותיו עלולות להיות דווקא החרבת לבנון ולא הגנת לבנון.
2. הובלת מאמץ מדיני מול מדינות המערב לזיהויה של ממשלת לבנון כשותפה מלאה לפעילותו של ארגון חזבאללה, תוך הדגשת המשמעויות והסיכונים למדינת לבנון במערכה הבאה. לדוגמה, החלטת בריטניה להכיר בכלל מערכיו של הארגון לרבות הזרוע הפוליטית כארגון טרור.³²
3. חיזוק הקול המתנגד לחזבאללה בקרב העדות והקבוצות שאינן שיעיות, והדגשת העובדה שחזבאללה הוא ארגון שיעי סקטוריאלי במהותו, ברעיונותיו ובפעולותיו.
4. תמיכה במוסדות המדינה הלבנונית ושירותיה לאזרחים. חזבאללה מצביע על הריק הקיים בטיפול של מוסדות המדינה באוכלוסייה האזרחית. הדבר מחייב את צמצומו של הריק כדי להבטיח יציבות שלטונית לטווח הארוך.
5. הפסקת המימון והתמיכה של ארצות־הברית ושל מדינות אחרות בצבא לבנון – זאת לנוכח הקשרים ההדוקים שהוא

